

LBRIS

We know
books

**OAMENI
DIN DUBLIN**

James Joyce

Traducere din limba engleză și note
FRIDA PAPADACHE

LITERA
București

Cuprins

Surorile	5
O întâlnire.....	19
Arabia.....	33
Evelina	44
După cursă	52
Doi cavaleri	62
Pensiunea de familie.....	79
O mică înnorare.....	91
Diverse aspecte	113
Țărână.....	131
Un caz penibil	142
Ziua Iederei la sediul comitetului.....	158
O mamă.....	184
Grația divină	205
Cei morți	242

Dubliners
James Joyce

Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Oameni din Dublin
James Joyce

Copyright © 2025 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fii
Corector: Dorina Lipan
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
JOYCE, JAMES
Oameni din Dublin / James Joyce; trad. din lb. engleză
și note: Frida Papadache. – București: Litera, 2025
ISBN 978-630-342-430-9
I. Papadache, Frida (trad.; note)
821.111

Surorile

De data asta, nici o nădejde să mai scape: era al treilea atac. Seară de seară trecusem pe lângă casa unde locuia (era în timpul vacanței) și cercetasem pătratul de geam luminat; și seară de seară îl aflasem luminat la fel, slab și egal. Dacă ar fi murit, gândeam, s-ar vedea reflectate, pe storul întunecat, lumânările – fiindcă știam că la căpătâiul unui mort se așază două lumânări. Îmi spusese adesea: „Nu mai stau eu mult pe lumea asta” – și crezusem că vorbea într-o doară. Acum știam că spusese drept. În fiecare seară când priveam în sus spre geamul luminat, îmi repetam încet cuvântul „paralizie”. Întotdeauna su-nase ciudat urechilor mele, ca și cuvântul „gnomon” în Euclid, sau cuvântul „simonie” din catehism. Dar acum mi se părea a fi numele unei fapturi rău-făcătoare și încărcate de păcate. Mă înspăimânta și

totodată jinduiam să mă apropii și să-i privesc lucrătura ucigătoare.

Când am coborât la cină, bătrânul Cotter ședea lângă foc și fuma. În timp ce mătușă-mea îmi turna în farfurie fiertura de ovăz, el zise, de parcă s-ar fi întors la vreo observație de mai înainte:

– Nu, n-aș spune că era chiar... da' avea ceva ciudat... avea ceva nițeluș straniu... Să vă spun care-i părerea mea...

Se porni să pâcăie din lulea – fără îndoială că între timp își întocmea în gând părerea. Bătrân plicticos și nerod! Când l-am cunoscut întâi, era destul de interesant – vorbea despre leșinuri și despre viermi; dar m-am săturat degrabă de el și de nesfârșitele lui povești despre distilerie.

– Am eu teoria mea în privința asta, zise. Cred că a fost unul din cazurile alea... cazurile alea speciale... Da' e greu de spus...

Începu iar să pâcăie din lulea, fără să ne aducă la cunoștință teoria lui. Unchiu-meu văzu că făcusem ochi mari și-mi spuse:

– Vasăzică bătrânul tău prieten s-a dus, are să-ți pară rău să afli.

– Cine? am întrebat eu.

– Părintele Flynn.

– A murit?

– Tocmai ne-a anunțat domnul Cotter. A trecut pe-acolo.

Știam că sunt observat, așa că am mâncat înainte, de parcă vestea nu m-ar fi interesat. Unchiul meu îmi explica lui Cotter:

– Au fost prieteni buni, băiatul și cu bătrânul. Știți, l-a învățat multe; și ziceau toți că-i era tare drag de băiat.

– Dumnezeu să aibă milă de sufletul lui! spuse mătușă-mea cu evlavie.

Bătrânul Cotter mă privi câtva timp. Simțeam că mă sfredelește cu ochii lui mici ca niște mărgelușe negre, dar nu voiam să-i fac pe plac și să-mi ridic privirile din farfurie. Se întoarse la pipa lui și în cele din urmă scupă grosolan pe grătarul căminului.

– Eu, să am copii, nu mi-ar plăcea să stea prea mult de vorbă c-un om ca ăsta! zise.

– Ce vreți să spuneți, domnule Cotter? întrebă mătușă-mea.

– Vreau să spun, răspunse bătrânul, că-i face rău copilului. Eu sunt de părere că un flăcău ca ăsta s-alerge pe-afară și să se zbenguie cu alți flăcăi de vârsta lui, și nu să... N-am dreptate, Jack?

– Și eu sunt de aceeași părere, îl asigură unchiu-meu. Să-nvețe să dea din pumni. Asta le tot spun evlavioșilor ăstora: faceți mișcare! Păi, eu când eram puști, în fiecă dimineață făceam câte o baie rece, fie vară, fie iarnă. Asta mă ține acuma sănătos tun. Învățătura-i ceva foarte frumos, e lucru mare, nimic de zis, da'... Poate-ar dori domnul Cotter să

guste din jigoul ăsta de berbec, adăugă, întorcându-se către mătușă-mea.

– Nu, nu, pentru mine, nu, făcu bătrânul Cotter.

Mătușă-mea aduse friptura de la cămară și o așeză pe masă. Apoi întrebă:

– Dar de ce credeți că e rău pentru copii, domnule Cotter?

– E rău pentru copii, zise bătrânul Cotter, fiindcă ei au sufletu' foarte impresionabil. Când văd copiii asemenea lucruri, știți, are un efect...

Mi-am îndopat gura cu terci, de frică să nu-mi dau drumul mâniei. Plicticos de idiot bătrân, cu nasul lui roșu!

Am adormit târziu. Cu toate că-mi era ciudă pe bătrânul Cotter că vorbise de mine ca de-un copil, îmi frământam mintea să scot un înțeles din frazele lui neterminat. În întunericul odăii mele mi se părea că revăd fața greoaie și cenușie a paralticului. Îmi trăgeam păturile peste cap și încercam să mă gândesc la sărbătorile Crăciunului. Dar fața cenușie tot mă urmărea. Murmura nedeslușit, și am înțeles că dorea să mărturisească ceva. Mi-am simțit sufletul retrăgându-se undeva pe un tărâm de plăcere și păcat; și acolo am găsit iar fața, așteptându-mă. Începu să mi se spovedească, murmurând; iar eu mă miram de ce zâmbește întruna și de ce-i sunt buzele umede de salivă. Dar mi-am amintit că murise de

paralizie și am simțit că și eu zâmbeam ușor, ca și cum aș fi absolvit-o de păcate.

A doua zi, după gustarea de dimineață, m-am dus să mă uit la căsuța de pe Great Britain Street. Jos era o prăvălie modestă care purta firma vagă: „Magazin de manufactură“. Manufactura consta mai cu seamă din ghetuțe de copii și umbrele; iar în zilele obișnuite atârna în geam un anunț: „Se îmbracă umbrele“. Acum nu se vedea nici un anunț, căci obloanele erau trase. Un nod de crep negru stătea legat cu panglică de clopotul de la intrare. Două femei sărmene și un băiat care ducea telegrame se opriseră să citească anunțul prins de nodul cel negru. M-am apropiat și eu și am citit:

1 iulie 1895

Reverendul James Flynn
(preot al Bisericii Sf. Catherina
de pe Meath Street),
în vârstă de 65 de ani
Odihnească-se în pace!

Citirea cartonului m-a convins că murise într-adevăr și m-am simțit tulburat când mi-am dat seama că nu știam încotro s-apuc. Să nu fi murit, aș fi intrat în cămăruța întunecoasă dindărătul prăvăliei, unde l-aș fi găsit șezând în jilțul lui de lângă foc, înfilit în palton de mai să se înăbușe. Poate că i-aș fi adus din partea mătușă-mii un pachet de tabac High Toast

și acest dar l-ar fi trezit din toropeală. Pachetul eu i-l deșertam totdeauna în tabachera neagră, fiindcă lui îi tremurau atât de tare mâinile, încât n-ar fi putut s-o facă fără să verse jumătate pe dușumea. Doar cât își ridica mâna mare, tremurătoare, ca să tragă tutun pe nări, și i se scurgeau printre degete norișori de firicele peste pieții hainei. Poate că aceste statornice revărsări de tabac dădeau vechilor sale veșminte preotești înfățișarea lor verzuie, veștedă; căci batista cea roșie – întotdeauna înnegrită din cauza petelor de tabac ale săptămânii –, cu care se străduia să înlătore firicelele căzute, rămânea neputincioasă.

Aș fi dorit să intru și să mă uit la dânsul, dar n-aveam curaj să bat. M-am îndepărtat agale de-a lungul părții înșorite a străzii, citind din mers toate anunțurile teatrale de prin vitrine. Găseam ciudat că nici eu, nici vremea nu păream a fi într-o dispoziție cernită; ba descopeream chiar, oarecum contrariat, că am o senzație de ușurare, de parcă moartea lui m-ar fi eliberat de ceva. Asta mă mira, căci, după cum spusese în ajun unchiu-meu, bătrânul preot mă învățase multe. Își făcuse studiile la Colegiul irlandez din Roma și mă-nvățase să pronunț latinește cum se cuvine. Îmi povestise despre catacombe și despre Napoleon Bonaparte; și-mi explicase semnificația feburilor ceremonii ale liturghiei și a diferitelor veșminte purtate de preot. Uneori îi plăcea să-mi pună întrebări grele; mă întreba, de pildă, ce trebuia făcut

în anumite împrejurări, sau despre cutare și cutare păcate, dacă erau păcate de moarte, sau păcate ce se pot ierta, ori numai lipsuri în desăvârșire. Întrebările lui îmi arătau cât de complexe și de misterioase erau anumite orânduirii ale Bisericii, pe care eu le privisem totdeauna ca pe cele mai simple fapte. Îndatoririle preotului cu privire la sfânta împărtășanie și la taina confesionalului îmi păreau atât de însemnate, încât mă minunam cum de se găsea cineva care să cuteze a le lua asupra-și; și nu m-am mirat când mi-a spus că părinții Bisericii scriseseră cărți cât *Anuarul poștelor* de groase și tipărite cu litere la fel de mărunte ca anunțurile judiciare din ziar, pentru ca să lămurească aceste chestiuni complicate. Adesea, când mă gândeam la asta, nu știam să mai dau nici un răspuns, sau dădeam câte unul nerod și șovăielnic, la care el obișnuia să zâmbească și clătina nițel din cap. Uneori mă puneă să recit toate răspunsurile din liturghie pe care mi le dăduse să le învăț pe de rost; și în timp ce le bombăneam repede, bătrânul surâdea gânditor și clătina din cap, îndesându-și la răstimpuri câte un ghemotoc mare de tabac ba într-o nară, ba într-alta. Când zâmbea, obișnuia să-și dezvelească dinții mari, gălbejiți și să-și așeze limba pe buza de jos – un obicei care mă făcea să mă simt prost la începutul întâlnirilor noastre, până să-l cunosc bine.

Umblând înainte prin soare, îmi veniră iarăși în gând vorbele bătrânului Cotter și am încercat să-mi

amintesc ce se mai întâmplase la urmă în vis. Țineam minte că întrezărisem niște perdele lungi de catifea și o lampă în stil antic, agățată în lanțuri. Simțeam că fusesem dus foarte departe, într-o țară cu obiceiuri ciudate – poate că în Persia, îmi spuneam... Dar nu izbuteam să-mi amintesc sfârșitul visului.

Spre seară, mătușă-mea m-a luat cu dânsa în vizită la casa îndoliată. Era după apusul soarelui; dar ochiurile ferestrelor cu vederea spre asfințit mai oglindeau încă aurul pământiu al unui troian mare de nori. Nannie ne primi la intrare; și cum n-ar fi fost cuviincios să strige la ea, mătușă-mea se mulțumi să-i strângă mâna. Cu un aer întrebător, bătrâna întinse un deget spre catul de sus, și când mătușă-mea încuviință din cap, porni să suie cu greu scara cea îngustă, iar noi am urmat-o; capul ei înclinat abia ajungea la nivelul balustradei. La primul palier se opri și făcu un semn îmbietor către ușa deschisă a camerei mortuare. Mătușă-mea intră, și bătrâna, văzând că eu șovăiam, prinse a-mi face iar semn cu mâna, de mai multe ori.

Am intrat în vârful picioarelor. Odaia, prin marginea de dantelă a storului, era scaldată într-o penumbră aurie, în care flăcările lumânărilor păreau palide, subțiri.

Îl și puseseră în sicriu. Nannie dădu exemplul și toți trei îngenuncheară la picioarele patului. Eu mă făceam că mă rog, dar nu-mi puteam aduna

gândurile, fiindcă mă distrăgea bombăneala bătrânei. Mă uitam cât de neîndemânatîc îi era încheiată în copci fusta, la spate, și cum îi erau de scâlciate călcâiele ghetelor groase de postav.

Îmi dădu în gând că poate bătrânul preot zâmbea, cum stătea așa, culcat în coșciugul lui.

Dar nu. Când ne-am ridicat și am pășit spre căpătâiul patului, am văzut că nu zâmbea. Zăcea întins, solemn și arătos, înveșmântat ca pentru altar, ținând moale un potir în mâinile lui mari. Fața îi era foarte semeață, cenușie și masivă, cu nări negre, cavernoașe, și încadrată de-un strat rar de peri albi. Un miros greu plutea în odaie – de la flori.

Ne-am făcut cruce și am ieșit. În odăița de jos am găsit-o pe Eliza șezând, demnă, în jilțul lui. Eu m-am furișat înspre scaunul meu obișnuit din colț, iar Nannie s-a îndreptat către bufet, de unde a scos la iveală o carafă cu sherry și câteva pahare. Le-a așezat pe masă și ne-a poftit să bem un păhăruț de vin. Apoi, la îndemnul soră-sii, a turnat ea vinul și ne-a întins paharele. Când a ajuns la mine, a stăruit să iau și niște pesmeți, dar am refuzat de teamă să nu fac prea mult zgomot mâncându-i. Nannie păru cam dezamăgită de refuzul meu și trecu încetișor spre canapea, unde se așeză îndărătul soră-sii. Nimeni dintre noi nu vorbea; cu toții priveam țință spre soba fără foc.